

Deveta nedjelja kroz godinu A

Ulazna pjesma

Pogledaj me i smiluj se meni, Gospodine,
jer osamljen sam i nevoljan. Vidi nevolju moju i muku
i oprosti sve grijehе moje. (Ps 25,16.18)

Zborna molitva

Tvoj se promisao, Gospodine, u odlukama ne vara:
ukloni što nam je štetno, udijeli što pomaže za vremeniti i vječni život.
Po Gospodinu.

Darovna molitva

S pouzdanjem i darovima, Gospodine,
pristupamo tvome oltaru da služimo tvojim otajstvima.
Molimo te, obdari nas milošću i očisti od grijehа.
Po Kristu.

Pričesna pjesma

Zazivam te, bože, ti ćeš me uslišiti:
prikloni mi uho i čuj riječi moje. (Ps 17,6)

Popričesna molitva

Gospodine, ti nas hraniš tijelom i krvlju svoga Sina:
vodi nas svojim Duhom da te ne priznajemo samo riječju i jezikom,
već djelom i istinom te zaslužimo ući u kraljevstvo nebesko.

Prvo čitanje Pnz 11,18.26-28.32

Gle! Nudim vam blagoslov i prokletstvo.

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

Mojsije reče narodu:

»Utisnite ove moje riječi u svoje srce i svoju dušu; kao znak ih privežite na svoju ruku; neka vam budu kao zapis među očima! Gle! Nudim vam blagoslov i prokletstvo: blagoslov, budete li slušali zapovijedi Gospodina, Boga svoga, koja vam danas dajem; a prokletstvo, ne budete li slušali zapovijedi Gospodina, Boga svoga, nego sađete s puta koji vam danas određujem te pođete za drugim bogovima kojih niste poznavali. Ali držite i vršite sve zakone i uredbe koje vam danas izlažem.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 31,2-3c.4.17.25

Pripjev: Budi mi, Gospodine, hrid zaštite!

Tebi se, Gospodine, utječem
o da se ne postidim nikada:
u svojoj me pravdi izbavi!
Prikloni k meni uho svoje!

Pohiti da me oslobodiš!
Budi mi hrid zaštite.
Jer ti si hrid moja, tvrđava moja,
radi svoga imena vodi me i ravnaj.

Rasvijetli lice nad slugom svojim,
po svojoj me dobroti spasi.
Budite hrabri i jaka srca,
svi koji se u Gospodina uzdate.

Drugo čitanje Rim 3,21-25a.28

Čovjek se opravdava vjerom bez djela Zakona.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo: Sada se pak izvan Zakona očitovala pravednost Božja, posvjedočena Zakonom i Prorocima, pravednost Božja po vjeri Isusa Krista, prema svima koji vjeruju. Ne, nema razlika! Svi su zaista sagriješili i potrebna im je slava Božja; opravdani su besplatno, njegovom milošću po otkupljenju u Krista Isusa. Njega je Bog izložio da krvlju svojom bude pomirilište po vjeri. Smatramo zaista da se čovjek opravdava vjerom bez djela Zakona.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 15,5

Ja sam trs, vi loze, govori Gospodin;
tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda.

Evanđelje Mt 7,21-27

Kuća sagrađena na stijeni i kuća sagrađena na pijesku.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

»Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima. Mnogi će me u onaj dan pitati: 'Gospodine, Gospodine! Nismo li mi u tvoje ime prorokovali, u tvoje ime đavle izgonili, u tvoje ime mnoga čudesa činili?' Tada ću im kazati: 'Nikad vas nisam poznao! *Nosite se od mene, vi bezakonici!*'

Stoga, tko god sluša ove moje riječi i izvršava ih, bit će kao mudar čovjek koji sagrađi kuću na stijeni. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću, ali ona ne pada. Jer - utemeljena je na stijeni.

Naprotiv, tko god sluša ove moje riječi, a ne vrši ih, bit će kao lud čovjek koji sagrađi kuću na pijesku. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću i ona se sruši. I bijaše to ruševina velika.«

Riječ Gospodnja.

Molitva vjernika

Svemogućemu Ocu, koji nas uči kako ispravno moliti
i kako mudro graditi dom života na zemlji, uputimo svoje molitve:

Obnovi nam mudrost vjere, Gospodine.

1. Za Crkvu, koja je rođena iz žrtvenoga predanja tvoga Sina:
budi joj uvijek svjetlo i nadahnitelj na putu kroz svijet
da bi u njezinu licu svi ljudi mogli prepoznati tebe i put spasenja,
molimo te.
2. Za pastire Crkve:
obdari ih puninom dara Duha Svetoga i nadahni ih da njihova riječ i život
bude živo svjedočanstvo dara koji su primili te u tom daru vode tvoju Crkvu,
molimo te.
3. Za sve one koji se oslanjaju samo na svoju snagu i na zemaljska dobra:
pohodi ih svojim svjetlom da iskuse radost koja dolazi
iz životnoga predanja tvome naumu, molimo te.
4. Za nas, tvojim Duhom ovdje sabrane:
obnovi nam snagu vjere i pouzdanja da u životnim kušnjama i dvojabama
u tebi pronađemo stijenu utočišta, molimo te.
5. Za preminulu braću i sestre:
učini ih dionicima vječnoga blaženstva, molimo te.

Svemogući Bože, ti si nam u svome Sinu darovao spasenje
i pozvao nas da slijedimo primjer njegova služenja.
Rasvijetli nas svojom mudrošću da nam život vjere i predanja tebi
bude novi izvor radosti. Po Kristu Gospodinu našem.

Prijedlozi za pjevanje

Ulazna:	214	Molimo tebe
ili:	227	O silni, jaki Bože
Otpj.ps.:	. 97	Budi mi, Gospodine
Prinosna:	229	Od Božje snage
Pričesna:	247	Uzмите, jedite
Završna:	224.1. 4	Oče naš dobri

9. nedjelja kroz godinu A (Mt 7,21-27)

Popričesna meditacija

Olako molimo: „Budi volja tvoja!“ Kad tu volju osjetimo, kažemo: Može li to Bog od nas tražiti?
Onda, molimo: „Kao što i mi otpuštamo dužnicima našim.“ A kad susretnemo te dužnike, ne
mislimo nikako pružiti im ruku. Što koriste riječi koje nisu u skladu sa životom?

Ako nam netko nešto obeća, kažemo: „Držim te za riječ!“ I Bog nas drži za riječ. Razmislimo o tome da ne bismo čuli: „Zašto me nazivate Gospodinom, a ne činite što vam kažem?“ (Lk 6,46).

U čemu je razlika između onih „koje Gospodin u onaj dan neće poznati“ i onih koji kao „sveti svijetle kao zvijezde nebeske“ (usp. Dn 12,3).

Isusov učenik nije nužno čovjek od velikog uspjeha, nego je čovjek koji vrši volju Božju onako kako ju je Isus vršio u svom životu. Isusov učenik zna da je sve što čini i što smije činiti Božja milost i dar.

Kuća mora imati čvrste zidove i siguran krov, ali ako je sagrađena na pijesku, a ne na čvrstom temelju, srušit će se kad se na nju sruči nevrijeme.

Graditi kuću na pijesku lakše je. U životu se snalaziti, u školi i na poslu varati. Možda kuća takvog života izgleda izvana pristojno, izobilno, i uz društveni položaj i čast. No, izgrađena je na propadljivom temelju.

Drugi pak odluči sagrađiti kuću na stijeni. Gradnja je teška i naporna, zahtijeva mnogo žrtve. Život je to izgrađen na istini, ljubavi i pravdi. Taj nije bezgrješan niti teži takvim se prikazati, ali temelj mu je čvrst – Kristov.

Tek će na sudu biti očito jesmo li bili mudri ili ljudi graditelji svoga života, jesmo li gradili na pijesku ili na stijeni, je li naš život bio fasada iza koje ne stoji ništa ili je bio čvrsta građevina, utemeljena u jedinom temelju koji je jači od svake bujice.

Gospodine, daj nam Duha mudrosti, da kuću svog života gradimo na Tebi i na Tvojim vrijednostima koje si nam dao u evanđelju!

Priredio: Dario Miletić

Potrebno je ustima hvaliti Gospodina, ali to nije dovoljno

DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU

Uvod

U današnjem odlomku iz poslanice Rimljanima sv. Pavao tvrdi da su svi „zaista sagriješili i potrebna im je slava Božja“ (Rim 3,23). S takvom sviješću dolazimo na ovo sveto mjesto kako bi dali slavu Bogu. Potrebno je slaviti Boga i jezikom, i srcem i dušom zbog Njegovih brojnih dobrih djela koje je činio našim precima i koje čini danas nama i svim ljudima. Gospodin je „dostojan hvale i slavan i uzvisivan dovijeka“ zbog svoje dobrote i ljubavi koja se ne pokazuje samo u darivanju nego i u spremnosti da nam oprostí grijehe. Radosni zbog neizmjernog božanskog milosrđa, u duhu se ponizimo pred Svevišnjim i sjetimo svojih grijeha te se za njih iskreno pokajmo i molimo Boga da mu u svome životu možemo davati dostojnu hvalu.

Potrebno je ustima hvaliti Gospodina, ali to nije dovoljno

Iz svakodnevnog života lako se možemo uvjeriti kako se često obistinjuje latinska poslovice da je ponavljanje majka znanja. Iz svoga školskog iskustva znamo da smo mnoge stvari morali često ponavljati kako bismo ih naučili te kako u zaborav pada ono što se ne ponavlja. Trajnim ponavljanjem onog što je dobro i istinito, roditelji u svoju djecu žele što dublje usaditi ono što je, barem prema njihovu mišljenju, dobro i plemenito kako bi izrasli u dobre, poštene i karakterne osobe. Veliki Mojsije želio je, poput brižnog roditelja, u cijeli narod izraelski utisnuti Božje riječi kako bi one postale dio svakog od njih i cijelog naroda. Ne kaže im da ih samo nauče napamet i zapamte te da ih ne zaborave nego da ih utisnu u dubinu i središte svoga bića – u srce i u dušu. Bog želi da narod vjeruje srcem i dušom i da na božansku neizmjernu ljubav uzvratí ljubavlju cijelog

svoga srca i sve duše svoje. Ako budu ljubili Boga u srcu i duši, tada će poželjeti da ta njihova ljubav bude i vidljiva te će je kao znak privezati za svoju ruku u želji da rukama čine ono što Bog želi i staviti je kao zapis između očiju kako bi im trajno pred očima bilo ono što je Božje, odnosno kako bi išli putem kojim Bog želi.

MN / Čovjek je pred izborom: blagoslov ili prokletstvo?

Poštujući čovjekovu slobodu, Bog čovjeka i cijeli narod stavlja pred vrlo jasan izbor u kojem nema sredine te mogu birati ili blagoslov ili prokletstvo. I jedino i drugo vezano je uz Božju riječ odnosno uz Njegove zapovijedi: ako budu slušali i vršili Božje zapovijedi, to će biti jasan znak da su se opredijelili za blagoslov, a ako ne, onda je njihova odluka na strani prokletstva. Povijest izraelskog naroda često je bila takva da su željeli Božji blagoslov, ali bez vršenja Božjih zapovijedi. Čini se da je to često i povijest svakoga od nas koji bi htjeli biti Božji i uživati blagoslov – pa se i vrlo jasno izjašnjavamo Njegovim – ali vršenje Njegovih zapovijedi nerijetko ne šepa samo na jednu nego na obje noge. U svome srcu za Boga ostavimo neki kutak, a na to mjesto uguramo, a katkad i utisnemo puno toga što nema veze ni s Bogom ni s onim što je Božje pa Boga učinimo podstanarom svoga srca i svoje duše. Neka nam ovo razmatranje i slušanje Njegove riječi pomogne da Božji govor utisnemo duboko u svoje srce kako bi svakom, tko u njega zaviri, odmah bilo vidljivo da je Gospodin istinski gospodar srca našega i da prema Njemu u tom srcu sve drugo ravnamo. Neka po djelovanju naših ruku i po našem razmišljanju i govorenju bude jasno da nam je na prvom mjestu ono što je Božje te budemo nositelji Njegove ljubavi u svijetu osobito prema onima koji su tako potrebni naše pomoći, naše ruke tješiteljice, naše lijepe riječi, našeg bratskog i sestrinskog zauzimanja i potpore.

MN / Čovjeku treba čvrsto uporište

Po našem življenju odnosno govorenju i djelovanju ljudi oko nas će prepoznati, jesmo li u Gospodina stavili svoje pouzdanje i ravna li On našim koracima i našim činima. Zato zajedno s psalmistom molimo Boga: „Prikloni k meni uho svoje, pohiti da me oslobodiš! Budi mi hrid zaštite, tvrđava spasenja. Jer ti si hrid moja, tvrđava moja, radi svoga imena vodi me i ravnaj. Rasvijetli lice nad slugom svojim, po svojoj me dobroti spasi“. Nakon što smo sve svoje pouzdanje stavili u Božje ruke i svoju sadašnjost i budućnost povjerali Onomu prema kojem je i stijena meka građa, moći ćemo i druge poticati da se u Gospodina uzdaju te budu hrabri i jaka. U svakom vremenu, a čini se danas na osobit način zbog tolikog mnoštva informacija i dezinformacija kao i prigode za grijeh svake vrste, nužno je imati čvrsto tlo za koje ćemo zakačiti sidro svoga života kako nas vjetrovi ovoga svijeta ne bi bacali na razne strane te se naša mala životna lađa ne potopi u valovlju života. U mnoštvu putova, među kojima mnogi spadaju u slijepe ulice, treba nastojati ostati na putu života, na putu Kristovu, jer on daje smisao ovom zemaljskom životu i vodi u onaj vječni.

MN / Više se ne možemo opravdavati da ne razumijemo Božji govor

Sav Zakon Božji, koji su Izraelci trebali utisnuti u svoje srce i dušu i ne provoditi samo izvanjski, posvjedočio je Božju pravednost koja je postala očita u Isusu Kristu. Sve do Njega Bog je govorio ljudima na različite načine, a u Njemu postao je vidljiv ljudskom oku. Ako su ljudi i mogli imati izgovor da nisu razumjeli Božji govor odnosno da im je bilo nejasno ono što kazuje prenositelj Božje poruke, sada nema nikakvog razloga da u Kristu Boga ne vidimo onakvog kakav stvarno jest i da Ga ne nasljedujemo. Pozvani smo trajno biti svjesni grješnosti koja je u nama. Međutim, svijest o grješnosti ne smije radati u nama očaj ili nespремnost za nastojanje biti bolji odnosno biti sveti nego spremnost da dajemo slavu Bogu zbog Njegove božanske ljubavi kojom nas ljubi i u trenucima grijeha i zbog Njegove spremnosti na praštanje te božanske providnosti kojom naše korake usmjeruje na put spasenja. U nama treba trajno gorjeti čežnja da slavimo Boga jer smo «opravdani besplatno», odnosno otkupljeni u Kristu Isusu kojega je «Bog izložio da krvlju svojom

bude Pomirilište po vjeri». Umjesto starozavjetnog kovčega Saveza, koji se nalazio u središtu hrama iza hramske zavjese, a koji je Izraelcima bio znak saveza i pomirenja s Bogom, Isus Krist je svojom krvlju postao Pomirilište onima koji u Njega vjeruju. Kako ne slaviti Boga koji, umjesto da nas kazni za naše grijehе i prepusti nas vječnoj propasti, šalje svoga Sina koji je, po svojoj mucі i smrti na križu, «Jaganjac Božji koji oduzima grijehе svijeta». To je Božja pravednost, Božja veličina, Božja dobrota i milosrđe – Božja ljubav prema čovjeku. Može li grešni čovjek ne ljubiti takvog Boga i ne urezati Njegove zapovijedi u svoje srce i u dušu svoju?

MN / Temeljno vjerničko pitanje jest: što Bog od mene želi?

Bog je čovjeku dao dar govora kao njegov izraz u odnosu na drugoga čovjeka. Govorom na najjasniji način drugoj osobi prenosimo svoje misli i osjećaje, svoje doživljaje i planove. Međutim, naše riječi ne moraju, a nažalost, često i nisu govor naše dubine i našega srca. Zato Isus jasno kaže da „neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima“ (Mt 7,21). Dobro je i potrebno ustima hvaliti Gospodina, ali to nije dovoljno. Riječi hvale i obraćanja Gospodinu trebaju slijediti dobra djela, odnosno vršenje Boje volje tj. Njegovih zapovijedi. Štoviše, teške Isusove riječi – «nosite se od mene, bezakonici» – mogli bi čuti čak i oni koji će tvrditi da su u Njegovo ime «prorokovali, ... đavle izgonili, ...mnoga čudesa činili». Treba biti jasno da proroci prenose Božje, a ne svoje riječi, i nastupaju Božjom, a ne svojom snagom kao i da se đavli izgone ili čudesa čine Božjom, a ne ljudskom snagom. Ono naše ljudsko očituje se u vršenju Božje volje. Zato naša čežnja i težnja ne treba ići u smjeru nekih čudesnih događanja i zahvata, govora u jezicima koje nitko ne razumije ili uživanja u lijepim liturgijskim ili molitvenim slavlјima, nego za spoznajom i vršenjem Božje volje. Temeljno vjerničko pitanje jest: što Bog od mene želi? To pitanje sebi trebamo postavljati svakog dana, a odgovor tražiti kroz razmatranje Božje riječi. Kad odgovor pronađemo, tada tako trebamo i postupati. Ako se Božja riječ utisne i nastani u našem srcu, tada neće izostati ni lijepo slavljenje Boga pa čak ni čudesa, a naš govor sigurno će biti svakom razumlјiv jer ćemo govoriti jezikom ljubavi, jezikom Božjim. Iako su se pobrkali jezici svijeta, jedan jezik je imao, ima i imat će univerzalnu i svakom razumlјivu vrijednost, a to je jezik ljubavi u Bogu utemeljene.

MN / Odabir oslonca i temelja života

Isus poziva svoje slušatelje i svakog čovjeka da bude mudar te svoju kuću sagradi na stijeni. A stijena nad stijenama je Krist Gospodin, odnosno Božja riječ kao svjetlo u mraku svijeta i kao jasan putokaz prema vječnom životu. Tko god je gradio kuću, najprije je razmišljao i ispitivao teren na kojem će kuću graditi. Ako teren nije dobar, može se dogoditi da i najčvršća kuća ne mogne odoljeti. O tomu svjedoče klizišta ili druge prirodne nepogode. Izuzetno je važno da temelj stoji na čvrstom tlu te da on bude snažan i dobar jer to daje čvrstoću i sigurnost svakoj kući. Ako je čovjek tako brižan s kućom u kojoj će živjeti, koliko bi više trebao biti brižan u odabiru oslonca i temelja svoga života? Krist na poziva da svoj život, sve što jesmo, naslonimo na Njega što će biti vidljivo po spremnosti da tražimo i vršimo Njegovu volju tj. živimo u skladu s Njegovim zapovijedima. Amen!

Biblijski komentar misnih čitanja u godini A

Suprotnost između govora i postupaka, slušanja i činjenja

9. nedjelja kroz godinu:

Ovo je šesta nedjelja za redom kako za evanđelje imamo odlomke iz Govora na gori. Sjetimo se da taj govor počinje blaženstvima koja sadrže Isusove poticaje na spašeničko i spasotvorno čudoređe. Isus se sam tako ponašao. On je u svakoj životnoj situaciji ostao otvoren za Boga, osjećao se spašenim. Uz to je računao s eshatonskom budućnošću. Tako se vladao jer je računao s budućnošću koju Bog sprema pojedincima i zajednici. Na takvo čudoređe zove i svoje sljedbenike. Danas imamo završni dio Govora na gori s kratkim prikazom budućeg suda onima koji su o Bogu

slatko govorili te čak i čudesa činili, ali osobno nisu postupali u skladu s voljom Božjom (r. 21-23). Zatim slijedi kratka parabola o kući na stijeni i kući na pijesku (r. 24-27) kojom Isus osvjetljava razliku između teoretskog slušanja i zbiljskog činjenja njegove riječi.

Između redaka ovog dijela Govora može se pročitati povijesna situacija u Matejevoj Crkvi. U prethodnom odlomku bila je riječ o lažnim prorocima koji ne donose dobrih plodova.

Pretpostavljajući tu pojavu alarmantnih proroka koji tvrde da po njima Bog šalje zadnju šansu Crkvi i svijetu, Matej današnjim odlomcima umiruje svoju uznemirenu zajednicu učeći da je dovoljno i potrebno ograničiti se na bitno. Iz činjenice da u današnjem prvom odlomku Isus kao eshatonski sudac naziva bezakonicima čak čudotvorce, slutimo Matejev poticaj na koncentriranje oko ispunjavanja Božje volje, a ne na spektakularnu religioznost. Matejevu Crkvu, sastavljenu pretežno od obraćenih Židova, mučio je problem farizejske pobožnosti i svjedočkog djelovanja u svijetu. Matej potiče kršćane svoje zajednice -a i nas danas - da životnu kuću kao Crkva i kao pojedinci gradimo na stijeni riječi Isusove, ali tako da tu riječ vršimo u promjenjivim okolnostima svoga zemaljskog života, po mirnom i olujnom vremenu.

Za starozavjetnu podlogu ovom dijelu Govora na gori današnja liturgija ima odlomak iz Ponovljenog zakona u kojem preko Mojsija Bog nudi svomu narodu blagoslov i prokletstvo: blagoslov ako bude vršio zapovijedi kao dokument Saveza i prokletstvo ako side s puta koji mu Bog određuje.

Isus iz današnjeg evanđelja obećava eshatonsko spasenje onima koji njegovu riječ slušaju i vrše. Time izjednačuje svoj nauk sa starozavjetnim Božjim zapovijedima. Takav Isus objavljuje nam se danas kao novi Mojsije i religijski autoritet: tko mu se obrati udružujući se u Crkvu kao zajednicu njegovih učenika, može se nadati eshatonskom spasenju. Međutim nije dovoljno obratiti se jednom ili samo usnama priznavati njegov nauk. Vršanjem njegovih riječi gradimo svoju životnu kuću na njemu koji je stijena. Mi novozavjetni vjernici na Isusa prenosimo ono što današnji pripjevni Psalam 31 stavlja starozavjetnomu molitelju u odnosu na Boga Izraelova:

"Pohiti da me oslobodiš! Budi mi hrid zaštite,
jer ti si hrid moja, tvrđava moja,
radi svoga imena vodi me i ravnaj" (Ps 31, 3-4).

Nudim vam danas blagoslov i prokletstvo (Pnz 11, 18.26-28)

Ovaj odlomak dio je drugog Mojsijeva govora iz Ponovljenog zakona koji predstavlja homiletski uvod u tzv. Knjigu zakona unutar tog svetopisamskog spisa. Izrael se treba sjećati svoje prošlosti, pune Božjih posredovanja u prilog Božjem narodu, i vršiti Božje zapovijedi da bi Bog saveznik i dalje bio naklonjen svomu narodu. "Utisnite ove. moje riječi u svoje srce i u svoju dušu" (r. 18) - jest poticaj na trajno sjećanje na vlastitu svetu povijest. "Riječi" ovdje nisu samo zapovijedi i moralne odredbe nego i događaji u kojima je Izrael doživio Božju pomoć. Tu se vidi da biblijsko čudoređe teče iz događaja spasenja i iz vjerskih dogmatskih istina: Bog koji za ljude nešto čini, daje i propise za njihovo ponašanje u zemaljskom životu. Od izraza "kao znak privezan na ruku, kao zapis među ocima" razvio se pobožni običaj nošenja citata iz Pisma koji su nositelja i gledatelja trebali podsjećati na Božju prisutnost i poticati na vršenje Božje volje. Nažalost, to se često puta izrodilo u formalističku pobožnost.

Bog po zapovijedima nudi "blagoslov i prokletstvo". Tu se pod "blagoslovom" misli dar savezničke zaštite, a pod "prokletstvom" uskraćivanje takve zaštite. Takav će dar kroz povijest naroda biti dostupan ako pojedinci i zajednica budu vršili Božje zapovijedi. "Nudim vam danas..." To je poziv svakoj novoj generaciji naroda Božjega da iznova uprisutnjuje Božje zahvate u svojoj sredini ne samo slavljenjem događaja spasenja u liturgiji nego i čudoređem u skladu s Božjim zapovijedima. "Prokletstvo, ako sađete s puta koji vam danas određujem te pođete za drugim bogovima kojih niste poznavali" (r. 28). Ići putem Božjim je slikovit izraz za ponašanje u skladu s Božjim odredbama. Zato i "saći s puta" znači odustati od čudoređa kakvo Bog propisuje. "Drugi bogovi" poganska su božanstva u zemljama kroz koje su prolazili na putu iz Egipta kao i božanstva starosjedilaca u obećanoj zemlji. Ta odredba uključuje potrebu razlikovanja od drugih u stvarima koje su bitne za vjeru. "Bogovi koje niste poznavali" -u smislu da u svojoj povijesti nisu doživjeli njihovu pomoć, a

Boga živoga i pravoga Izrael "poznaje": doživio je njegove spasonosne zahvate te u znak zahvalnosti vrši njegove zapovijedi.

U ovom odlomku imamo usku povezanost dogmatskih istina i ćudorednih propisa. To je još očitije u Novom zavjetu: osnovna dogma jest Božje oćitovanje u Kristu raspetom i uskrsnom. Iz toga izlazi moral sa spremnošću i hrabrošću da budemo drukćiji od ostalih sunarodnjaka i sugrađana ondje gdje to traži naše životno pristajanje uz Isusa.

Svi su sagriješili i potrebni su Božje slave (Rim 3, 21-25a. 28-30)

Ovaj odlomak sadrži bitni dio Poslanice Rimljanima s naglaskom da ćovjek postiže spasenje vjerom u događaj Krista kao oćitovanje Božje saveznićke naklonosti ili pravde. U prethodna dva poglavlja Pavao je izlagao moralno i dogmatsko stanje Židova i pogana. Iako su Židovi imali svjetlo monoteistićke objave, nisu uvijek obdržavali Božje odredbe. Pogani su imali svjetlo razuma i glas savjesti pa su zastranili štovanjem idola i moralnom nastranošću. U ovom dijelu trećeg poglavlja pokazuje Apostol da se Božja pravda oćituje u događaju Krista, a ćovjek ulazi u ozraće te pravde vjernićkim oslonom na Krista u krstu.

"Sada se izvan Zakona oćitovala pravednost Božja posvjedoćena Zakonom i Prorocima" (r. 21a). Središnji pojam Božje pravednosti koji se ovdje pretpostavlja kao poznat jest Božje saveznićko svojstvo ili milosna naklonjenost ljudima. Zakon određuje da ljudi udu u ozraće takve Božje pravednosti i u njemu ostanu. Proroci su raskrinkavali glumljenu vjeru naroda i izricali potrebu obećanog Pomazanika. Pravednost se na Kristu oćitovala izvan Zakona i Proroka u smislu da ljudi ne moraju nakon Kristove smrti i uskrsnuća preko židovstva do Boga; ne moraju se podvrgavati obrezanju i drugim nebitnim propisima da bi ušli u saveznićki odnos s Bogom. To je "pravednost Božja po vjeri Krista Isusa, prema svima koji vjeruju" (21b). Bog poklanja svoju naklonost onima koji mu se otvaraju vjerom u Krista Isusa i daju se krstiti u znak takve vjere. "Ne, nema razlike" (r. 22) istiće univerzalnost spasenja ponuđenog i dostupnog u Kristu Isusu: ono je ponuđeno Židovima, koji ne trebaju ostaviti svoju etnićku specifićnost da bi postali kršćani, i poganima, koji i dalje ostaju pripadnici svojih naroda. Krist je sveopći pomiritelj ljudi s Bogom i jednih s drugima.

"Svi su zaista sagriješili i potrebna im je slava Božja" (23). Ovo je kršćansko tumaćenje ćovjekova stanja pred Bogom. Ne samo da svi baštine izvornu, adamovsku grešnost nego i ljudsko iskustvo ući da svi punoljetni, koji su došli do uporabe razuma, griješe osobnim grijesima. Ne mogu se iz svoje grešne nestabilnosti iskopati vlastitim zalaganjem. Potrebna im je slava Božja. Slava se hebrejski kaže kabod, a prvo je znaćenje te rijeći "težina, stabilnost". Da bi ontološki vrijedili, da bi postali stabilni u moralnom i vjerskom pogledu, trebaju biti uneseni u ozraće Božje stabilnosti. Ljudska grešnost ne može se zalijećiti ćisto ljudskim sredstvima. "Opravdani su besplatno, njegovom milošću po otkupljenju u Kristu Isusu" (r. 24). Opravdanje je biblijski pojam za ulazak u saveznićki odnos, za dobivanje Božje naklonosti. Takvo opravdanje Bog nudi besplatno snagom Kristove smrti i uskrsnuća. U izrazu "besplatno" prisutna je polemika protiv farizejske teologije kao i judaizantskih kršćana koji smatraju da je uz vjeru potrebno i obrezanje kao i obdržavanje starozavjetnih propisa o ritualnoj ćistoći. Budući da bi daljnje insistiranje na obrezanju i ritualnoj ćistoći kršćanstvo ućinilo neprihvatljivim Grcima i Rimljanima, Pavao insistira na ovakvom poimanju besplatnosti darovanog opravdanja. "Krista je Bog izloćio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri" (r. 25a). To je aluzija na poklopac kovćega saveznog koji se smatrao povlaštenim mjestom Božje prisutnosti u narodu Božjem i pomirilištem između Boga i naroda. Na Jom Kippur ili Dan pokornićkog izmirenja veliki je svećenik škropio krvlju žrtvenih životinja taj poklopac moleći od Boga oproštenje grijeha za narod Božji. Time sveti Pavao hoće reći da je Bog prihvatio Kristovu nasilnu smrt kao pomirnicu za grijeha ljudi. Tko se s kajanjem pridrući Isusu u krsnoj vjeri, Bog mu oprašta grijeha, pomiruje se s njime. To ne znaći da je Božja pravda mogla biti zadovoljena samo smrću njegova Sina kao zastupnika svih ljudi, nego da je Bog nasilje izvršeno nad njegovim Izabranikom prihvatio kao sveopći lijek ljudskom nasilju i zloći. Dakako da je ovdje uz smrt Isusovu bitno povezana i proslavljenost po uskrsnuću, jer u Rim 4, 25 Pavao kaže: "On je predan za opaćine naše i uskrišen radi našeg opravdanja."

"Smatramo doista da se ćovjek opravdava vjerom bez djela Zakona" (r. 28). To je dogmatski nauk

iznesen u polemičkom tonu. U saveznički odnos s Bogom, u ozračje Božje slave bez koje ne može postići egzistencijalnu stabilnost, čovjek ulazi vjerničkim naslanjanjem na Isusa raspetog i uskrslug, bez obrezanja i drugih disciplinskih propisa Staroga zavjeta. Židovima koji su primili kršćanstvo to je moglo izgledati kao trganje s nacionalnom i religijskom baštinom, ali je to Pavao smatrao nužnim uvjetom da Isusov pokret počne imponirati ljudima iz grčko-rimskoga kulturnog kruga. To se vidi iz daljnjeg toka razmišljanja misionara pogana: "Ili je Bog samo Bog Židova? Nije li i pogana? Da, i pogana. Jer, jedan je Bog!" Ako je Isus jedini posrednik između Boga i ljudi te ako je događaj Krista ponuda spasenja ljudima iz svih naroda i kultura, uključivanje u događaj Krista treba učiniti pristupačnim ljudima iz svih naroda. To biva svođenjem obrezanja i ritualnih propisa na prolaznu fazu u objavljenoj religiji. Sada se opravdanje postiže samo vjerom u Krista, bez obrezanja i drugih sličnih djela Zakona.

Mi danas nismo ni svjesni kako je Pavao ovakvim razmišljanjem i izlaganjem otvarao put da kršćanstvo, koje je osnovao Židov prvog stoljeća, postane svjetska religija.

Kuća na stijeni i kuća na pijesku (Mt 7, 21-27)

Kad govori o ulasku u kraljevstvo nebesko, Isus misli na eshatonsku fazu koja još nije nastupila njegovim propovijedanjem i čudesnim ozdravljenjem (usp. Mt 4, 17 i 12, 28 gdje je kraljevstvo nebesko već nastupilo!). Ovdje se opći sud prikazuje kao prilika za ulazak u kraljevstvo nebesko. Na tom sudu Krist će biti zagovornik svojih vjernika, dok će se u Mt 25,31-46 Sin Čovječji pojaviti kao sveopći sudac. obraćanje oslovljavanjem "Gospodine, Gospodine" pokazuje da je riječ o Isusovim učenicima, jer u Matejevu evanđelju učenici se tako obraćaju Isusu, dok ga drugi zovu "učiteljem". U Mt 6, 5-13 istaknuta je potreba molitve za eshatonski ulazak u kraljevstvo nebesko, ali to očito nije dovoljno. Učenici, i oni koji to žele postati, sada bivaju opomenuti da su potrebna i djela u skladu s obraćeničkim pristankom uz Isusa. Vršiti volju Oca nebeskoga znači u konkretnim događajima života postupati po Božjim zapovijedima, pitajući se što Bog od mene traži ovdje i sada.

"Onaj dan" jest dan konačnog suda (usp. Mt 24, 36 i 26, 29). Zapravo sud je već donesen, a u "onaj dan" bit će samo proglašen. Budući osuđenici pozivaju se tri puta da su nešto činili u ime Isusovo: prorokovali, izgonili đavle, činili čudesa. Prema Lk 13, 26 pozivat će se i na to da su s Isusom sjedili kod stola. Slično je u Jr 14, 14 Bog najavljuje osudu prorocima koji u njegovo ime prorokuju laž (usp. i Jr 27, 15). U Jeremijino doba radilo se o prorocima koji su najavljivali nerazorivost Jeruzalema, dok je Jeremija prijetio razorenjem ako se svi ne obrate. U Matejevu tekstu ne ulazi se u točnost tih proročanstava, nego se vjernicima skreće pažnja protiv lijepih religioznih riječi ili spektakularnih djela duhovne snage iza kojih ne stoji osobno svjedočenje propovjednika i pastoralnog djelatnika. Prema Mateju Crkva je poput pšenice u kojoj raste i kukolj ili poput mreže u kojoj ima i beskorisnih riba. Tek o eshatonskoj žetvi razdvojit će se kukolj od pšenice, a sada svi moraju ponizno donositi plodove dostojne obraćenja. Činjenica da i grešnici mogu činiti prividno dobro Mateju je znak da su nastupila posljednja vremena.

Izraz "Nosite se" u grčkom izvorniku izrečen je istim riječima kao i "odstupite od mene svi opaki" iz Ps 6, 9 i Ps 119, 115. Time Matej proročki kritizira kršćansku samodopadnost i arogantnu sigurnost u spas.

Prispodobu o kući na stijeni ili na pijesku donosi i Luka u 6, 47-49. Postoje razlike: dok Luka naglašava da je kuća blizu rijeke te da u vrijeme poplave biva srušena ona koja nema temelja, Matej spominje samo kišu, poplavu i oluju. Matejeva verzija više odgovara palestinskoj klimi. Osobito izraz "zapljušti kiša" u Mt 7, 25 podsjeća na pljuskove u Palestini zimskog razdoblja kada mnoga suha korita potoka naglo nabujaju i odnose sa sobom loše građevine. To se događa u listopadu i studenom.

Kuća na stijeni pozitivan je primjer: ona ostaje u vrijeme bujica zato što počiva na sigurnu temelju. Tom slikom Kristova riječ preuzima mjesto starozavjetnog Zakona. Tko nju vrši, spasava se; tko je ne vrši, ide u vlastitu propast. Mudrost o kakvoj je ovdje riječ nije zemaljska vrlina, kakva je potrebna u obavljanju zemaljskih poslova. To je vjernička mudrost oslanjanja na Isusovu riječ, ali oslanjanja koje prerasta u djela.

Kuća na stijeni negativan je primjer. Lakomislenost i blesavost navode luđaka da gradi na pijesku. U ono doba ljudi su sami gradili svoju kuću tako da su u temelje postavljali kamen, a zidovi su bili od zemlje. Luđak se nije trudio oko temelja i nije računao na vrijeme bujica. Obje slike zovu nas da na riječi Isusovoj gradimo kuću vlastitog života.

Dr. Mate Zovkić

Razmatranje

Svatko od nas ima pravo i dužnost u svom životu izabrati želi li služiti Bogu ili idolima. Služiti Bogu znači slušati Ga i vršiti Njegove zapovijedi, izabrati blagoslov. O tome govori Mojsije u Božje ime izabranom narodu: «Nudim vam danas blagoslov i prokletstvo: blagoslov, budete li slušali zapovijedi Gospodina, Boga svoga, koje vam danas dajem; a prokletstvo, ne budete li slušali zapovijedi Gospodina, Boga svoga, nego sidete s puta koji vam danas određujem te pođete za drugim bogovima, kojih niste poznavali.»

Stari zavjet pun je primjera jednog i drugog izbora.

I Isus nam potvrđuje isto: «Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki onaj koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima.» I upozorava nas, da ne bismo promašili cilj, „nije dosta zvati se Isusovim učenicima, djelovati u njegovo ime, nego valja vršiti volju Božju. A volja Božja je: naše posvećenje.“ Ono podrazumijeva pročišćenje od grijeha i suobličenje Kristu. Umirati svaki dan iznova sebi, svojim težnjama, strastima, svojoj volji i živjeti u volji Božjoj, živjeti u ljubavi prema Bogu i čovjeku. Bez toga nema ulaska u Božje kraljevstvo.

Slikovito govoreći o kući na stijeni i na pijesku, Isus tumači blagoslov i prokletstvo. Kuća je čovjekova duša. Ako ona život utemeljuje na Kristu, na vršenju Njegove riječi, nikakve bujice ni vjetrovi neće je srušiti, jer stijena na kojoj stoji - nepobjediva je. Suprotno, ako se duša osloni na krhku prolaznost materijalnog i tjelesnog, na svoju nestalnost, na idole i kumire, srušit će se i postati velika ruševina.

Jasno je iz tih slika: čovjek sam sebe ne može spasiti, svoju dušu ne može učiniti besmrtnom, čvrstom, ona to postaje samo po Kristu.

O tome sveti Pavao, potomak pravovjernih Židova, upućen u Zakon i Proroke, prosvijetljen milošću Božjom i poslan za apostola naroda, poučava Rimljane, pogane, koji nisu imali Zakon dan Židovima. Zakon i Proroci, kaže, svjedočili su za «pravednost Božju» koja se očitovala i objavila u Kristu Isusu, u kome je Bog ispunio svoje obećanje spasenja ljudskom rodu. I objašnjava dalje: «Svi su sagriješili i potrebna im je slava Božja; opravdani su besplatno, Njegovom milošću po otkupljenju u Kristu Isusu. Njega je Bog izložio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri.» «Slava» je u biblijskom smislu Božja prisutnost koja se otkriva čovjeku, a zasjala je posebnim sjajem u Mesiji. Tako nas ponovno vraća Stijeni Spasa, bez koje je nemoguće posvećenje i dolazak u kraljevstvo nebesko. Vraća nas na misao o veličini Božje ljubavi, u kojoj se Bog sam daje smrtnom čovjeku, da bi mu osigurao besmrtnost.

Pravednost je Božja isto što i vjernost spasenjskom obećanju – nezasluženi Božji dar.

Nama je pravednost darovana na temelju vjere u Isusa Krista. Zato naša vjera ni u kojem slučaju nije naše djelo ili naša zasluga, nego je i ona dar Božji, dar koji ima svoj izvor u smrti Gospodina na križu i u njegovu uskrsnuću. Ova vjera treba prožimati cijeli naš život; mora, kako kaže sveti Pavao u poslanici Galaćanima, «u ljubavi biti djelotvorna» (5,6). Amen.